

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

проф. Бунчук Б.І.

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ОБОВ'ЯЗКОВА

Сучасна українська мова
(морфологія, ч. 2)

(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна
програма

«Середня освіта (українська мова та література)»

Спеціальність

014 Середня освіта

Галузь знань

01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова (морфологія, ч. 2)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, що затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від 29 червня 2023 р.).

Розробники: **Руснак Наталія Олександрівна** – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови.

Викладачі: **Руснак Наталія Олександрівна** – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови.

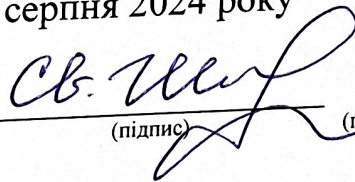
Максим`юк Оксана Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Теслицька Галина Іллівна – кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови.

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови

Протокол № 1 від “9” серпня 2024 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Шабат-Савка С. Т.

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою факультету

Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету

(підпис)

Антофійчук А. М.

(прізвище та ініціали)

Руснак Н. О., 2024
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024

Мета та завдання навчальної дисципліни: усвідомити самотність української граматики, системний характер української морфології, з'ясувати специфіку дієслова, прислівника та службових слів в українській мові; ознайомити студентів із дієслівними формами, прислівником, службовими частинами мови та вигукі, що виформовують граматичну систему української мови і забезпечують її функціонування як основного засобу формування думки, основу мисленнєвої діяльності людей; репрезентувати дискусійні та проблемні питання зазначених частин мови; увиразнити ключові питання аналізу дієслівних форм, прислівника, службових частин мови та вигука, підкреслити відмінності у трактуванні зазначених морфологічних класів у закладах ЗВО та у шкільному курсі української мови, формувати відповідні компетентності для подальшої фахової реалізації.

Пререквізити: Українська мова (шкільний курс), «Вступ до мовознавства», «Сучасна українська мова (фонетика)», «Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія і лексикографія)», «Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)», «Сучасна українська мова (морфологія, ч.1)».

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова (морфологія, ч. II)» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні:

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, впроваджувати інновації, обирати різноманітні підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності.

Фахові:

ФК 1. Уміння вільно застосовувати знання основних мовознавчих і літературознавчих понять і концепцій у практиці викладання української мови і літератури, критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, виокремлювати й кваліфікувати наукові та методичні проблеми в цій галузі.

ФК 3. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі предметної галузі, збирати, аналізувати, структурувати, узагальнювати й інтерпретувати інформацію, створювати тексти різних стилів і жанрів.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 11. Знання теорій української фонетики, фонології, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, морфології, синтаксису; уміння інтерпретувати та обґрунтувати думки різних дослідників з відповідної проблеми.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких ***програмних результатів навчання:***

ПРН 1. Вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 15. Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для розв'язання професійних завдань.

ПРН 17. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

ПРН 22. Ідентифікувати і корегувати мовленнєві та граматичні помилки, викликані порушенням правописних норм.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3	90	30	30			30		іспит
Заочна	3	5	3	90	6	4			80		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	П	ла б	ін д	с.р .

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Дієслівні категорії та дієслівні форми												
Тема 1. Дієслово як центральною частиною мови	6	2	2			2		2	2			5
Тема 2. Категорія виду дієслова	6	2	2			2						5
Тема 3. Категорія перехідності- неперехідності дієслова	6	2	2			2						5
Тема 4. Категорія стану дієслова	6	2	2			2						5
Тема 5. Категорія способу дієслова	6	2	2			2						10
Тема 6. Категорія часу дієслова	6	2	2			2						5
Тема 7. Категорія особи дієслова	6	2	2			2						5
Тема 8. Парадигматики ка способового дієслова	6	2	2			2						5
Тема 9. Нефінітні форми дієслова	6	2	2			2		2	2			5
Усього за ЗМ1	54	20	20			20		4	4			50
Змістовий модуль 2. Прислівник та службові частини мови												
Тема 1. Прислівник – службова частина мови	6	2	2			2		2				5

Тема 2. Класифікації прислівника	6	2	2			2					5
Тема 3. Службові частини мови. Прийменник	6	2	2			2					5
Тема 4. Сполучник – службова частина мови	6	2	2			2					5
Тема 5. Частка – службова частина мови	6	2	2			2					5
Тема 6 Вигук як особлива частина мови	6	2	2			2					5
Разом за ЗМ 2	36	1 2	1 2			12		2			30
Усього годин	90	3 0	3 0			30	90	6	6		80

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЄСЛОВА План - Семантичні та граматичні особливості особливості дієслова. - Порівняльна характеристика дієслова з іншими частинами мови. - Дієслівна парадигма: 5 типів дієслівних форм. - Порівняльна характеристика фінітних та нефінітних форм. - Граматичні категорії дієслова. - Формотворчі основи дієслова та класи дієслова. - Інфінітив – початкова форма дієслова.
1.2	КАТЕГОРІЯ ВИДУ ДІЄСЛОВА План - Когнітивний характер морфології. - Загальна характеристика категорії виду. - Значення дієслів доконаного та недоконаного виду. - Видова пара – основа категорії виду. Творення видових пар. - Одновидові та двовидові дієслова в українській мові.

	6. Поняття про аспектологію.
1.3	КАТЕГОРІЯ ПЕРЕХІДНОСТІ-НЕПЕРЕХІДНОСТІ ДІЄСЛОВА План 1. Загальна характеристика категорії перехідності-неперехідності. 2. Три рівні категорії перехідності-неперехідності: логічний, морфологічний, синтаксичний. 3. Синтаксичний характер категорії перехідності-неперехідності. Прямо-перехідні, непрямо-перехідні, неперехідні дієслова. 4. Формальний показник грамеми неперехідності. 5. Семантичні та словотвірні особливості перехідності-неперехідності.
1.4	Тема 4. КАТЕГОРІЯ СТАНУ ДІЄСЛОВА План 1. Загальна характеристика категорії стану. 2. Академічна інтерпретація категорії стану. Дієслова активного і пасивного стану: визначення. 3. Дискусійний статус категорії стану: а) академічний погляд; б) погляд В. Горпинича, М.Жовтобрюха, Б.Кулика; в) погляд І. Р. Вихованця.
1.5	КАТЕГОРІЯ СПОСОБУ ДІЄСЛОВА План 1. Загальна характеристика категорії способу. 1.1. Характер категорії способу щодо відношення дії до дійсності. 1.2. Підпорядкованість категорії способу синтаксичній категорії модальності. 2. Грамема дійсного способу. 3. Творення та значення дієслів наказового способу. 4. Творення та значення дієслів умовного способу. 4.1 Транспозиція способових форм. 5. Бажальний та спонукальний способи як контамінація умовного та наказового способів.
1.6	КАТЕГОРІЯ ЧАСУ ДІЄСЛОВА План 1. Загальна характеристика категорії часу дієслова. 2. Грамема теперішнього часу. 3. Значення та творення дієслів минулого часу. Давноминулий час. 4. Значення та творення дієслів майбутнього часу. Часо-видові форми майбутнього часу. 5. Абсолютні та відносні значення часових форм. 6. Абсолютні (прямі) значення часових форм: а) теперішнього часу;

	б) минулого часу; в) майбутнього часу. 7. Відносні (переносні) значення часових форм.
1.7	КАТЕГОРІЇ ОСОБИ ТА РОДУ ДІЄСЛОВА План 1. Загальна характеристика категорії особи дієслова. 2. Абсолютні та відносні значення особових форм. Абсолютні значення особових форм: прямі та розширені. 3. Розширені значення особових форм: означено-особові, узагальнено особові, неозначено-особові. Переносні значення особових форм. 4. Категорія роду дієслова. Два способи вираження особи: синтетичний та аналітичний. 5. Безособові дієслова: значення, морфологічні класи, парадигма.
1.8.	ПАРАДИГМАТИКА СПОСОБОВОГО ДІЄСЛОВА План 1. Комплексний характер парадигми способового дієслова. а) парадигма дієслів недоконаного виду; б) парадигма дієслів доконаного виду. 2. Неповна парадигма способового дієслова. 3. Дієвідмінювання – основна граматична особливість способового дієслова. Дієслова I та II дієвідмін. Визначення дієвідміни. 4. Архаїчний тип відмінювання.
1.9.	НЕФІНІТНІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА План 1. Дієприкметник – особлива форма дієслова: а) семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки; б) творення дієприкметникових форм; в) конверсія дієприкметникових форм. 2. Дієприслівник – особлива форма дієслова: семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки. Творення дієприслівникових форм. 3. Безособові форми на <i>-но</i> , <i>-то</i> – специфічна риса української мови.
2.1	ПРИСЛІВНИК – НЕЗМІННА ЧАСТИНА МОВИ План 1. Загальна характеристика прислівника. 1.1. Частиномовне (категоріальне) значення прислівника. 1.2. Морфологічні особливості прислівника. 1.2.1. Морфологічні класи прислівника. 1.3. Синтаксичні особливості прислівника. 1.3.1. Класифікація прислівників за синтаксичною функцією: атрибутивні, предикативні та модальні. 1.3.2. Дискусійний статус станівника та модальника в українському мовознавстві. 2. Адвербалізація – різновид морфолого-синтаксичного способу словотвору.

2.2.	СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРИСЛІВНИКА План 1. Класифікація атрибутивних прислівників за семантикою: означальні та обставинні. 1.1. Ступені порівняння якісно-означальних прислівників. 2. Предикативні прислівники. 2.1. Семантичні угруповання предикативних прислівників. 2.2. Морфологічні класи предикативних прислівників. 2.3. Граматичні особливості предикативних прислівників. 3. Модальні прислівники: семантика та шляхи поповнення. 2. Правопис прислівників (<i>самостійно</i>).
2.3.	СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ. ПРИЙМЕННИК План 1. Особливий статус службових частин мови. 2. Загальна характеристика прийменника. 3. Семантичні відношення, які виражає прийменник з відмінковою формою. 4. Класифікація прийменників за походженням та будовою. 5. Уживання прийменників. 6. Стилiстичні особливості прийменників.
2.4.	СПОЛУЧНИК – СЛУЖБОВА ЧАСТИНА МОВИ План 1. Загальна характеристика сполучника. 2. Класифікація сполучників за будовою та вживанням. 3. Класифікація сполучників за синтаксичною функцією: сурядні та підрядні сполучники. 4. Семантичні різновиди сурядних та підрядних сполучників. 5. Розділові знаки у простому реченні, ускладненому однорідними членами речення, та у складносурядному й складнопідрядному реченнях (<i>самостійно</i>).
2.5.	ЧАСТКА ЯК СЛУЖБОВА ЧАСТИНА МОВИ План 1. Загальна характеристика часток. 2. Класифікація часток за походженням та структурою. 3. Класифікація часток за роллю у мові: словотворчі, формотворчі та фразові. а) Особливості словотворчих часток. б) Формотворчі частки в українській мові. в) Класифікація фразових часток за семантикою. 4. Правопис часток (<i>самостійно</i>).
2.6	ВИГУК ЯК ОСОБЛИВА ЧАСТИНА МОВИ План

	1. Загальна характеристика вигука в українській мові. Специфіка вигука як частини мови. 2. Класифікація вигуків за будовою та походженням. 3. Класифікація вигуків за значенням.
--	---

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Дієслово як центральна частина мови <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Семантичні особливості дієслова. Граматичні ознаки дієслова. Дієслово в системі частин мови І.Р.Вихованця. Порівняльна характеристика дієслова з іменником, прикметником, прислівником. 5 типів форм у дієслівній парадигмі: фінітні та нефінітні форми. Граматичні категорії дієслова: загальнодієслівні та часткові. 2 формотворчі основи дієслова та 5 продуктивних класів дієслова. 5. Інфінітив – нефінітна, вербоїдна форма дієслова.
1.2	Загальнодієслівна категорія виду <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Схема аналізу граматичних категорій. Загальна характеристика категорії виду. Інваріантні та варіантні значення дієслів dokonаного та nedokonanого виду. Видова пара – основа категорії виду. Творення видових пар. Перфективація та імперфективація. Одновидові дієслова в українській мові. 2 групи двовидових дієслів в українській мові. Аспектологія – термін загального мовознавства..
1.3	Загальнодієслівна категорія перехідності-неперехідності <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика категорії перехідності-неперехідності. Три рівні категорії перехідності-неперехідності: логічний, морфологічний, синтаксичний. Морфологічний рівень перехідності-неперехідності. 3 відмінкові форми при перехідних дієсловах. Синтаксичний характер категорії перехідності-неперехідності. Прямо-перехідні, непрямо-перехідні, неперехідні дієслова. Постфікс –ся – формальний показник грамем неперехідності. Рефлексиви. Морфологічні класи рефлексивів в сучасній українській мові.

	Семантичні групи неперехідних дієслів з постфіксом –ся, утворених від перехідних. Семантичні та словотвірні особливості перехідності-неперехідності.
1.4	Загальнодієслівна категорія стану <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика категорії стану. Стан – синтаксична категорія. Активні синтаксичні конструкції. Пасивні синтаксичні конструкції. Дієслова активного і пасивного стану: визначення. 3 групи дієслів пасивного стану в сучасній українській мові. Дискусійний статус категорії стану. Три питання, якими різняться погляди щодо категорії стану. а) академічний погляд; б) погляд В. Горпинича, М.Жовтобрюха, Б. Кулика; в) погляд І. Р. Вихованця.
1.5	Часткова дієслівна категорія способу <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика категорії способу. Класифікація дієслів щодо відношення дії до дійсності. Зв'язок морфологічної категорії способу і синтаксичної категорії модальності. Дискусії щодо кількісного вияву категорії способу. Грамема дійсного способу. Значення та творення дієслів наказового способу. Значення та творення дієслів умовного способу. Асиметрія форми і змісту способових форм. Бажальний та спонукальний способи як контамінація умовного та наказового способів.
1.6	Часткова дієслівна категорія способу <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Час як філософське поняття. Загальна характеристика категорії часу. Значення і творення дієслів теперішнього часу. Значення і творення дієслів минулого часу. Давноминулий час. Значення і творення дієслів майбутнього часу. Часо-видові форми майбутнього часу. Абсолютні та відносні значення часових форм. Абсолютні (прямі) значення часових форм: а) теперішнього часу; б) минулого часу; в) майбутнього часу. Відносні (переносні) значення часових форм.
1.7	Часткові дієслівні категорії особи (роду) і числа <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика категорії особи.

	Абсолютні та відносні значення особових форм. Абсолютні значення особових форм: прямі та розширені. Розширені значення особових форм: означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові. Класифікація односкладних дієслівних речень. Переносні значення особових форм. Категорія роду дієслова. Два способи вираження особи: синтетичний та аналітичний. Безособові дієслова: значення, морфологічні класи, парадигма.
1.8.	Парадигматика способового дієслова <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Комплексний характер парадигми способового дієслова. а) парадигма дієслів недоконаного виду; б) парадигма дієслів доконаного виду. Неповна парадигма способового дієслова. Дієвідмінювання – основна граматична особливість способового дієслова. Дієслова I та II дієвідмін. Визначення дієвідміни. Архаїчний тип відмінювання дієслів <i>дати, їсти, розповісти</i>.
1.9.	Нефінітні (вербоїдні) форми дієслова <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Дієприкметник – особлива (нефінітна, вербоїдна, неособова) форма дієслова: а) семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки; б) творення дієприкметникових форм; в) конверсія дієприкметникових форм. Дієприслівник – особлива форма дієслова: семантичні, морфологічні, синтаксичні ознаки. Творення дієприслівникових форм. Безособові форми на <i>-но, -то</i> – специфічна риса української мови.
2.1	Прислівник – незмінна, самостійна частина мови <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика прислівника. Частиномовне (категоріальне) значення прислівника. Морфологічні особливості прислівника. Морфологічні класи прислівника. Синтаксичні особливості прислівника. Класифікація прислівників за синтаксичною функцією: атрибутивні, предикативні та модальні. Дискусійний статус станівника та модальника в українському мовознавстві. Адвербалізація – різновид морфолого-синтаксичного способу словотвору.
2.2.	Семантична класифікація прислівників <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Класифікація атрибутивних прислівників за семантикою: означальні та обставинні.

	Ступені порівняння якісно-означальних прислівників. Предикативні прислівники. Семантичні угруповання предикативних прислівників. Морфологічні класи предикативних прислівників. Граматичні особливості предикативних прислівників. Модальні прислівники: семантика та шляхи поповнення. Правопис прислівників (<i>самостійно</i>).
2.3.	Загальна характеристика службових частин мови. Прийменник <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Особливий статус службових частин мови. Загальна характеристика прийменника. Дискусійний статус прийменника в українському мовознавстві. Семантичні відношення, які виражає прийменник з відмінковою формою. Класифікація прийменників за походженням та будовою. Уживання прийменників. Стилістичні особливості прийменників.
2.4.	Сполучник – службова частина мови <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика сполучника. Статус сполучника в концепції частин мови І.Р. Вихованця. Класифікація сполучників за будовою та вживанням. Класифікація сполучників за синтаксичною функцією: сурядні та підрядні сполучники. Семантичні різновиди сурядних сполучників. Семантичні різновиди підрядних сполучників. Розділові знаки у простому реченні, ускладненому однорідними членами речення, та у складносурядному й складнопідрядному реченнях (<i>самостійно</i>).
2.5.	Частка як службова частина мови <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика часток. Статус часток у концепції частин мови І.Р.Вихованця. Класифікація часток за походженням та структурою. Класифікація часток за роллю у мові: словотворчі, формотворчі та фразові. Особливості словотворчих часток. Формотворчі частки в українській мові. Класифікація фразових часток за семантикою. Правопис часток (<i>самостійно</i>).
2.6	Вигук – особлива частина мови <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> Загальна характеристика вигука в українській мові. Специфіка вигука як частини мови. Спільні риси вигука і займенника. Класифікація вигуків за будовою та походженням.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Сучасна українська мова. Морфологія (ч II)» складається з різних видів:

- 1) підготовка до аудиторних (практичних) занять;
- 2) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом;
- 3) виконання вправ, що відповідають лекційному матеріалу ЗВО та шкільному курсу української мови.

№ теми	Назва теми
1.1	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 15–22. Підготувати повідомлення на тему «Морфологія – когнітивна наука». Ознайомитися з працями: Русанівський В.М. Структура українського дієслова. К.: Наук. думка, 1971. 315 с. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Донецьк: ДонДУ, 1996. 435 с.
1.2	КАТЕГОРІЯ ВИДУ ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 30–34. Ознайомитися зі статтею: Симонова К. Граматичні категорії дієслова: основні підходи до вивчення. <i>Українська мова</i>, 2012, № 2. С. 36–44.
1.3	КАТЕГОРІЯ ПЕРЕХІДНОСТІ-НЕПЕРЕХІДНОСТІ ДІЄСЛОВА Ознайомитися зі статтею: Білоконь Т. Вивчення розділу «Морфологія» на уроках української мови в системі компетентнісної освіти. <i>Українська мова і література в школі</i>. 2013. №6. С. 45–49. Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак,

	О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 40–45.
1.4	КАТЕГОРІЯ СТАНУ ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 50–52. Ознайомитися з працями: Лещенко Г. П. Комунікативні завдання у системі вивчення морфології у 6–7 класах загальноосвітніх шкіл. <i>Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії</i>. 2010. Вип. 18. С. 243–248. Кутня Г. До проблеми аналізу дієслівної категорії стану в сучасній українській літературній мові (традиції та новаторство в морфологічних студіях). <i>Вісник Львів.ун-ту</i>. Львів, 2010. Вип. 50. С. 416 – 421.
1.5	КАТЕГОРІЯ СПОСОБУ ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С.60 – 68. Ознайомитися з працею: Мельничайко В. Я. Українська мова. Дидактичні матеріали з української мови для 6 класу. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. 112 с.
1.6	КАТЕГОРІЯ ЧАСУ ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 78–82. Ознайомитися зі статтями: Омельчук С. Формування граматичних понять з морфології української мови в учнів основної школи. <i>Проблеми граматики і лексикології української мови. Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова</i>. Серія 10. 2012. Вип. 9. С. 217–220. Городенська К.Г. Онтологічні параметри граматичних категорій способу та часу. <i>Мовознавство</i>. 1997. №1 С. 40–42.
1.7	КАТЕГОРІЇ ОСОБИ ТА РОДУ ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак,

	О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 92–97. Підготувати повідомлення на тему «Взаємозв'язок граматичних категорій дієслова».
1.8.	ПАРАДИГМАТИКА СПОСОБОВОГО ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 107–111. Підготувати повідомлення «Парадигматичні відношення в класі способового дієслова». Ознайомитися з працею: Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови. Вид. друге. Вінниця: Поділля 2000. 2003. 463 с.
1.9.	НЕФІНІТНІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 129–145.
2.1	ПРИСЛІВНИК – НЕЗМІННА ЧАСТИНА МОВИ Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 160–166. Підготувати повідомлення на теми «Ад'єктивація – продуктивний різновид морфолого-синтаксичного способу», «Семантичний критерій орфографії».
2.2.	СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРИСЛІВНИКА Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 175–177.
2.3.	СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ. ПРИЙМЕННИК Ознайомитися з науковими виданнями: Бабій І. М., Вільчинська Т.П. Службові слова в сучасній українській мові. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2004. 96 с. Загнітко А. П. Словник українських прийменників. Сучасна українська мова. Донецьк : ТОВ ВКФ „БАО”, 2007. 416 с. Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови:

	Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 196–202. Підготувати повідомлення на тему «Порівняльна характеристика службових частин мови».
2.4.	СПОЛУЧНИК – СЛУЖБОВА ЧАСТИНА МОВИ Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 209–215. Підготувати повідомлення на тему «Специфіка сполучника у класі службових частин мови».
2.5.	ЧАСТКА ЯК СЛУЖБОВА ЧАСТИНА МОВИ Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 224–234. Підготувати повідомлення на тему «Специфіка частки у класі службових частин мови».
2.6	ВИГУК – ОСОБЛИВА ЧАСТИНА МОВИ Виконати вправи за лекційним матеріалом ЗВО та за шкільним курсом української мови: Сучасна українська мова. Теоретично-практична морфологія (Ч. 2): навчальний посібник / Укл.: Н. О. Руснак, О. В. Максим'юк, І. М. Струк, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 248–246. Підготувати повідомлення на теми «Порівняльна характеристика вигука, або Чому вигук не належить ні до самостійних, ні до службових частин мови», «Вигук як вияв ментальності нації», «Морфолого-синтаксичний спосіб словотвору та його різновиди».

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

- ✓ практичний метод (практичні вправи, практичні роботи);
- ✓ словесний метод (дискусія);
- ✓ наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
- ✓ робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- ✓ методи дистанційного навчання;
- ✓ самостійна робота (розв'язання завдань);

- ✓ індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.

Освітні технології:

- ✓ технології особистісно зорієнтованого навчання, які забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма), формують комунікативні уміння;
- ✓ комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології, технології проблемного навчання.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркове опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе);
- тести.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Розподіл балів

Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								Кі-сть балів (залік)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «відмінно» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 90–100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми;
- виявили поглиблене розуміння актуальних проблем морфології (у класі дієслівних форм, прислівника, службових частин мови та вигука);

- вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу;

- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у реферативних повідомленнях;

- знають принцип морфологічного аналізу, виконують морфологічний розбір дієслівних форм, прислівника, службових частин мови;

- глибоко опрацювали всі питання, які винесені на самостійне вивчення;

- виконали індивідуально-творчі завдання;

- глибоко розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 80–89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;

- знають схему морфологічного аналізу, виконують морфологічний аналіз дієслівних форм, прислівника та службових частин мови;

- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість узагальнювати традиційну та нетрадиційну концепцію частин мови;

- продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

- брали досить активну участь при обговоренні питань у реферативних повідомленнях;

- опрацювали питання самостійного вивчення;

- розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 70–79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;

- обізнані з морфологічним розбором частин мови, виконують морфологічний аналіз частин мови;

- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти морфологію як один з розділів граматики;

- продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

- розкрили, але не повністю питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 60-69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та на практичних заняттях;

- обмежилися опосередкованим вивченням наукових джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;

- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;

- частково розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («E») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 50-59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та на практичних заняттях;
- обмежилися опосередкованим вивченням історичних джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- фрагментарно розуміються у питаннях, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку «незадовільно» («FX») з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів 35–49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували частину занять;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в принципах аналізу простого ускладненого речення;
- не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «незадовільно» («F») з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів 1–34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували практичних занять;
- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються і не знають принципів аналізу дієслівних форм, прислівника та службових частин мови;
- не бажали відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїли програму курсу;
- повністю не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	Добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

1-34		Ф	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання
------	--	---	--

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Яке місце посідає дієслово у системі частин мови?
2. Які частини мови виражають ознаку?
3. Які морфологічні характеристики притаманні дієслову?
4. Які форми утворюють дієслівну парадигму?
5. Схарактеризуйте фінитні та нефінитні (вербоїдні) форми за схемою:
семантичний критерій, морфологічний критерій, синтаксична функція.
6. Чому дієслово має аж дві формотворчі основи? Схарактеризуйте їх. Які дієслівні форми творяться від основи інфінітива? Які дієслівні форми творяться від основи теперішнього часу?
7. Як визначаються класи дієслів? Які дієслова належать до I, II, III, IV, V продуктивних класів?
8. Яка форма дієслова вважається початковою? Чому?
9. Схарактеризуйте категорію виду за такими ознаками: зміст, за кількістю граєм, за способом вираження граматичного значення.
10. У чому полягає специфіка категорії виду щодо способу вираження граматичного значення? Які є підстави твердити, що категорія виду – це словозмінна категорія? На якій підставі категорію виду відносять до несловозмінної категорії?
11. Яким способом творяться дієслова доконаного виду від недоконаного? Яким способом творяться дієслова недоконаного виду від доконаного?
12. Якими способами твориться видова пара? Який спосіб є найпродуктивнішим?
13. За допомогою яких префіксів твориться видова пара?
14. Які дієслова називаються одновидовими? Які семантичні групи формують одновидові дієслова недоконаного виду і доконаного виду?
15. Які дієслова називаються двовидовими? Які групи дієслів формують двовидові дієслова?
16. Що означають перехідні дієслова? Наведіть приклади. Що означають неперехідні дієслова? Наведіть приклади.
17. На яких трьох рівнях можна розглядати категорію перехідності-неперехідності?
18. Яких морфологічних форм вимагають перехідні дієслова?
19. Чи пов'язана семантика дієслова із перехідністю – неперехідністю? Дієслова яких семантичних груп є перехідними, а які – неперехідними?
20. Які дієслова називаються прямо-перехідними, неперехідними та непрямо-перехідними?
21. Яку функцію може виконувати постфікс *-ся* в українській мові?

22. Як категорія перехідності-неперехідності „керує” формотворенням дієприкметників?

23. Яким чином категорія стану пов'язана з категорією перехідності-неперехідності? Хто з учених розглядав категорію перехідності-неперехідності у межах категорії стану?

24. Чому категорія стану є синтаксичною категорією? Що таке активна синтаксична конструкція? Дайте визначення дієслова активного стану? Розмежуйте три рівні у цьому визначенні.

25. Яка конструкція називається пасивною? Дайте визначення дієслова пасивного стану. Схарактеризуйте кожен рівень у визначенні.

26. Чому категорія стану є дискусійною категорією у сучасному українському мовознавстві? На яких трьох дискусійних питаннях ґрунтуються різні погляди щодо категорії стану?

27. Схарактеризуйте погляди М. А. Жовтобрюха, Б. М. Кулика щодо категорії стану за планом: зміст категорії стану; кількість грамем у категорії стану; охоплюваність дієслів категорією стану.

28. Які дієслова належать до активного стану, до зворотно-середнього стану? На які семантичні групи поділяються дієслова зворотно-середнього стану? Чим вони відрізняються від дієслів пасивного стану, що мають спільного?

29. Які групи дієслів належать до пасивного стану?

30. Схарактеризуйте погляд І. Р. Вихованця щодо категорії стану за планом: зміст категорії стану; кількість грамем у категорії стану; охоплюваність дієслів категорією стану.

31. Який характер має категорія способу щодо дієслівної парадигми?

32. До якої категорії належить категорія способу щодо кількості граматичних значень? Чи існують інші погляди на кількісний вияв цієї категорії?

33. Що є змістом категорії способу, або Як виявляється когнітивний характер категорії способу?

34. Від якої основи і як творяться дієслова умовного способу?

35. Як змінюються дієслова умовного способу? Чому? Яке походження має формотворча частка **би** у дієсловах умовного способу?

36. Від якої основи і як творяться дієслова наказового способу? Як змінюються дієслова наказового способу?

37. Схарактеризуйте парадигму наказового способу за кількістю членів (неповна) і за способом вираження граматичних значень? Яка форма наказового способу є специфічною рисою української граматики?

38. Які частки можуть пом'якшити значення наказового способу? З'ясуйте їх правопис.

39. Як можна розглядати спонукальний та бажальний способи?

40. Яку дію позначають дієслова теперішнього часу, минулого часу і майбутнього часу?

41. Скільки часо-видових форм є в теперішньому, майбутньому і минулому часах української мови?

42. Як змінюються дієслова теперішнього часу? У яких двох типах

відбувається дієвідмінювання дієслів теперішнього часу?

43. Скільки форм майбутнього часу є в українській мові?

44. Як твориться складна форма майбутнього часу недоконаного виду?

45. Які абсолютні значення характерні для теперішнього, минулого, майбутнього часів?

46. Чому виникають переносні значення часових форм? Наведіть приклади.

47. Яку частину мови дублює категорія особи дієслова?

48. Якими способами може виражатися граматичне значення особи?

49. Чому визначаються прямі і розширені значення особових дієслівних форм?

50. Схарактеризуйте прямі значення дієслівних особових форм. Схарактеризуйте розширені значення дієслівних особових форм.

51. Які дієслова називаються безособовими? У яких реченнях вони вживаються? Яку синтаксичну функцію виконують?

52. Яку семантику мають безособові дієслова? Які структурні класи формують безособові дієслова? Яку парадигму мають безособові дієслова?

53. Чому парадигма фінітного дієслова має комплексний характер? Із яких парадигм складається парадигма фінітного дієслова?

54. За скількома типами змінюються дієслова теперішнього та майбутнього (простого) часів?

55. Які дієслова належать до I дієвідміни? Які дієслова належать до II дієвідміни?

56. Як визначається дієвідміна за формою інфінітива?

57. Які форми дієслова в українській мові вважаються нефінітними? Які форми дієслова в європейських мовах належать до нефінітних? Чому нефінітні форми називаються вербоїдами?

58. Які існують погляди в мовознавстві щодо статусу дієприкметника? Як трактує дієприкметник І. Р. Вихованець?

59. Які лексичні особливості дієприкметник успадкував від дієслова, а які – від прикметника? Які морфологічні особливості дієприкметника дієслівного походження, а які прикметникового? Які синтаксичні властивості дієприкметника є дієслівними, а які – прикметниковими?

60. Розкажіть про творення дієприкметників активного стану теперішнього часу; активного стану минулого часу; пасивного стану минулого часу.

61. Які існують погляди у науковій літературі щодо статусу дієприслівника?

62. Які лексичні особливості успадкував дієприслівник від дієслова, а які – від прислівника? Які морфологічні риси має дієприслівник від дієслова та прислівника? Які синтаксичні характеристики успадкував дієприслівник від дієслова та прислівника?

63. Як творяться дієприслівники теперішнього та минулого часів?

64. Які граматичні ознаки мають безособові форми на *-но*, *-то*?

65. З якими формами генетично пов'язані безособові форми на *-но*, *-то*?

66. Чому ознака, яку виражає прислівник, називається вторинною?

67. Яке граматичне значення має прислівник? Які синтаксичні функції виконує прислівник?

68. Які прислівники називаються атрибутивними?

69. Які прислівники називаються предикативними? У чому дискусійність такої частини мови, як станівник?

70. Які семантичні групи слів формують предикативні прислівники? Які морфологічні класи прислівників належать до предикативних?

71. Які прислівники називаються модальними? Який статус в українському мовознавстві має модальник?

72. На які групи за семантикою поділяються атрибутивні прислівники? Які прислівники належать до означальних? Схарактеризуйте їх. Які семантичні групи формують клас обставинних прислівників? Схарактеризуйте їх.

73. Від яких прислівників творяться ступені порівняння? Як творяться ступені порівняння прислівників?

74. Порівняйте семантику безособових дієслів та предикативних прислівників.

75. Які морфологічні форми можуть брати участь у формуванні предикативного центру односкладного безособового речення?

76. Які існують погляди на статус прийменника в українському мовознавстві?

77. Яке категоріальне значення властиве прийменнику? Які типи підрядних відношень можуть передавати прийменники? Яку функцію виконують прийменники?

78. З якою граматичною категорією іменних частин мови пов'язаний прийменник?

79. Які частини мови може пов'язувати прийменник?

80. На які групи за походженням поділяються прийменники?

81. Які групи прийменників належать до первинних? Які групи слів формують клас вторинних прийменників?

82. Які прийменники належать до прислівникових? Які прийменники належать до іменникових? Які прийменники належать до дієслівних?

83. Що таке препозиціоналізація? Які частини мови можуть переходити до прийменників?

84. Погляди в українському мовознавстві на частиномовний статус сполучника?

85. Які бувають сполучники щодо уживаності? Які сполучники можуть бути лише повторюваними?

86. На які групи поділяються сполучники за синтаксичною функцією? Які сполучники називаються сурядними? Який тип синтаксичного зв'язку вони оформляють?

87. Які сполучники називаються підрядними? Який тип синтаксичного зв'язку вони оформляють? У яких синтаксичних одиницях вони функціонують?

88. На які групи поділяються сурядні сполучники? На які групи поділяються підрядні сполучники?

89. Що об'єднує частки із модальними прислівниками?

90. Специфіка частки в українській граматиці. У формуванні одиниць яких рівнів бере участь частка?

91. На які групи поділяються частки за місцем і роллю у реченні?

92. Які частки належать до формотворчих? У творенні яких граматичних форм вони беруть участь?

93. Які частки належать до словотворчих? Якого статусу набувають вони у структурі слова?

94. Яке місце займає вигук у системі частин мови? Що спільного між вигуком і займенником?

95. Яку синтаксичну функцію можуть виконувати вигуки?

96. На які групи за походженням поділяються вигуки?

97. Схарактеризуйте первинні вигуки. Які морфологічні класи формують вторинні вигуки?

98. На які групи за семантикою поділяються вигуки?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Загальна характеристика дієслова.
2. Порівняльна характеристика дієслова з іншими частинами мови.
3. Дієслівна парадигма: 5 типів дієслівних форм. Порівняльна характеристика фінітних та нефінітних форм.
4. Граматичні особливості дієслова.
5. Формотворчі основи дієслова та класи дієслова.
6. Інфінітив – початкова (нефінітна) форма дієслова.
7. Загальна характеристика категорії виду. Дискусійний характер категорії виду щодо граматичного вираження.
8. Видова пара – основа категорії виду. Творення видових пар.
9. Одновидові та двовидові дієслова в українській мові.
10. Загальна характеристика категорії перехідності-неперехідності.
11. Три рівні категорії перехідності-неперехідності: логічний, морфологічний, синтаксичний.
12. Синтаксичний характер категорії перехідності-неперехідності. Прямо-перехідні, непрямо-перехідні, неперехідні дієслова.
13. Морфологічні класи рефлексивів.
14. Загальна характеристика категорії стану.
15. Дієслова активного і пасивного стану: визначення.
16. Дискусійний статус категорії стану: різні погляди щодо категорії стану в українській мові.
17. Загальна характеристика категорії способу.
18. Грамема дійсного способу.
19. Значення і творення дієслів наказового способу.
20. Значення і творення дієслів умовного способу.
21. Бажальний та спонукальний способи як контамінація умовного та наказового способів.
22. Загальна характеристика категорії часу дієслова.

23. Грамема теперішнього часу.
24. Значення та творення дієслів минулого часу. Давноминулий час.
25. Значення та творення дієслів майбутнього часу. Часо-видові форми майбутнього часу.
26. Абсолютні та відносні значення часових форм.
27. Загальна характеристика категорії особи дієслова.
28. Абсолютні та відносні значення особових форм. Абсолютні значення особових форм: прямі та розширені.
29. Розширені значення особових форм: означено-особові, узагальнено особові, неозначено-особові. Переносні значення особових форм.
30. Категорія роду дієслова. Два способи вираження особи: синтетичний та аналітичний.
31. Безособові дієслова: значення, морфологічні класи, парадигма.
32. Комплексний характер парадигми способового дієслова: а) парадигма дієслів недоконаного виду; б) парадигма дієслів доконаного виду.
33. Дієвідмінювання – основна граматична особливість способового дієслова. Дієслова I та II дієвідмін. Визначення дієвідміни.
34. Дієприкметник – особлива (нефінітна, вербоїдна, неособова) форма дієслова: семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки.
35. Творення дієприкметникових форм.
36. Дієприслівник – особлива форма дієслова: семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки. Творення дієприслівникових форм.
37. Безособові форми на *-но*, *-то* – специфічна риса української мови.
38. Загальна характеристика прислівника.
39. Морфологічні класи прислівника.
40. Класифікація прислівників за синтаксичною функцією: атрибутивні, предикативні та модальні.
41. Дискусійний статус станівника та модальника в українському мовознавстві.
42. Класифікація атрибутивних прислівників за семантикою: означальні та обставинні.
43. Ступені порівняння якісно-означальних прислівників.
44. Предикативні прислівники: значення, морфологічні класи, граматичні особливості.
45. Модальні прислівники: семантика та шляхи поповнення.
46. Особливий статус службових частин мови.
47. Загальна характеристика прийменника.
48. Класифікація прийменників за походженням та будовою.
49. Уживання прийменників.
50. Загальна характеристика сполучника.
51. Класифікація сполучників за синтаксичною функцією: сурядні та підрядні сполучники.
52. Семантичні різновиди сурядних та підрядних сполучників.
53. Загальна характеристика часток.
54. Класифікація часток за походженням та структурою.

55. Класифікація часток за роллю у мові: словотворчі, формотворчі та фразові.

56. Особливості словотворчих часток.

57. Формотворчі частки в українській мові.

58. Класифікація фразових часток за семантикою.

59. Специфіка вигука як частини мови.

60. Класифікація вигуків за будовою, походженням, значенням.

Студенти мають право на здобуття неформальної та інформаційної освіти відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1o0CFtXHLrgqS-T43aFun6blUvZO7Z0z1/view>)

Рекомендована література

Основна

1. Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В. Сучасна українська мова: морфологія: підручник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 675 с.

2. Баган М.П., Гмиря Л.В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 87 с.

3. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія [автори: І. І. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К. Г. Городенської]. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.

4. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.

5. Руснак Н., Руснак Ю. Дискусійність граматичних категорій українського дієслова. Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Чернівці – Сучава : БДМУ, 2024, №1 (37). С.97 – 101.

6. Сучасна українська мова. Теоретично-практичний курс морфології (Ч 2): навч. посібник / Н.О. Руснак, О.В. Максим'юк, І.М. Струк, Л.М. Томусяк. Чернівці : Чернівц.нац.ун-т ім.Ю.Федьковича , 2019. 288 с.

7. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія : інструктивно-методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2021. 124 с.

Допоміжна

1. Венжинович Н., Пискач О. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: навчально-методичний посібник для студентів українського відділення філологічного факультету. Ужгород: Гражда, 2017. 232 с.

2. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Видання друге, істотно доповнене. К.: КММ, 2019. 208 с.

4. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ, 2002. 336 с.

6. Караванський С. Секрети української мови. 2-е розширене вид. Львів, 2009. 344 с.

12. Український правопис. К.: Наук. думка, 2019. 392 с.

Інформаційні ресурси

1. Movа.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
3. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
4. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
5. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
6. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua>
7. Портал української мови та культури: <https://slovnyk.ua/>.
8. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови / Режим доступу: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chemnivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>